

Nguva yo Fayila ya Xibalo ya 2022

Tshwane, 29 Khotavuxika 2022 – Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi endlile micinco ya nkoka eka Nguva yo Fayila ya 2022. Lembe leri, ku tlula 3 million ya vahakelaxibalo lava nga riki va nkarhinyana, va hlahluwile hi mihlahluvo leyi tiendlekelaka hi SARS naswona a va fanelangi ku fayila mitheriso ya xibalo loko va enerisiwile hi mbuyelo.

Ntviso wa mihlahluvo leyi tiendlekelaka, exikarhi ka mindlandlamuxo yin'wana lembe leri, wu fambisana na rendzo ra SARS ro aka vukorhokeri bya xibalo byo tlhariha, ximodeni lebyi nga na xindzhuti lexi nga kanakanisiki, byo tshembiwa na naveriwa hi hinkwavo. Thekinoloji, ntirhiso wa switiviwa, vutlharhixiencyetiso na nhlaxelaxikhomphyutara swi kotisile SARS ku endla swi olova no rhelela eka vahakelaxibalo ku landzelerisa swiboho swa vona swa xinawu. Micinco leyi hinkwayo yi seketela xikongomelo xa hina xa kungu xo nyika nhlamuselo na ntshembi ku pfuna ku hlayisa ndhavuko wa vulandzelelanawu.

Hi nkarhi wo fana, ntirhiso wa thekinoloji na switiviwa swi kotisile SARS ku lota swinene vuswikoti bya yona ku vhumbunula nkavulandzelelanawu no endla nkavulandzelelanawu wolowo wu nonoha no durha. SARS yi ta sindzisa mixupulo ya mpimanisohansi^[1] eka vahakelaxibalo lava ringetaka hi vomu ku koxa tihakelo leti nga pfumeleriwangiki kumbe ku vulelahansi wa malinghena ya vona ku katsa na mixupulo ya nkavulandzelelanawu ya mafambiselo^[2] eka vahakelaxibalo valava lava nga landzeleliki masiku mo pfala lama faneleke ma Nguva leyi yo Fayila. Vahakelaxibalo va fanele ku lemuka leswaku SARS yi na mfikelelo wa swihlovo swo hambanahambana swa switiviwa, leswi hi kotisaka ku valanga nghingiriko wa ikhonomi no tiyisisa hetiseko na ndzulamo wa mitiviso ya xibalo.

Nguva yo Fayila, leyi pfulaka enkarhini wa vhiki ro sungula ra Mawuwani, yi katsa mikhetekanyo hinkwayo ya vahakelaxibalo vona vini, va nkarhinyana na lava nga riki va nkarhinyana, ku katsa na tithirasiti.

A. Mihlahluvo leyi Tiendlekelaka.

Hi ku fambisana na xikongomelo xa kungu ra hina ku endka swi olova eka vahakelaxibalo ku landzelerisa, hi anakanyile tshalatshala ra Nhlahluvo lowu Tiendlekelaka - hi boxile xiphenu lexikulu xa vahakelaxibalo lava nga riki va nkarhinyana lava nga vahakelaxibalo lava nga eka ntholo wa ximfumo lava kumaka malinghena ya miholo no va na misuso yo fana na rhithayamente anyuwithi - ku katsa na tihakelo ta mpfuneto wa swa vutshunguri. Hi ku tirhisa switiviwa swa vandla ra vunharhu leswi kumiweke ku suka eka vathori, valawuri va mikwama ya phenxeni na swikimi swa mpfuneto wa swa vutshunguri, SARS yi kotile ku hetisa ntviso wa xibalo ematshan'wini ya xiphemu lexi xa vahakelaxibalo no va humesela Nhlahluvo lowu Tiendlekelaka.

Magoza eka phuroseso ya Nhlahluvo lowu Tiendlekelaka ma ta tirha hi ndlela leyi landzelaka:

1. Ku sukela hi ti1 Mawuwani, SARS yi ta burisana hi ku kongoma na vahakelaxibalo lava khumbekaka hi SMS na/kumbe imeyili, ku tivisa vahakelaxibalo mayelana na mihlahluvo ya vona leyi tiendlekelaka.
2. Loko ku ri na vuyiselo wa mali lowu kolotiwaka muhakelaxibalo, wu ta hakeriwa hi ku kongoma eka akhawunti ya le bangi ya muhakelaxibalo eka 72 wa tiawara endhaku ka xitiviso. Loko ku ri na mali leyi kolotiwaka SARS, yi fanele ku va yi hakeriwa eka Akhawunti ya le Bangi ya SARS hi ku tirhisa eFiling kumbe MobiApp hi siku leri vekiweke.

[1] Nxupulo wa Mpimanisohansi (USP) i nxupulo lowu hakerisiwaka ku fikela eka 200% laha SARS kumbe nkama wu lahlekeriwaka tanihi mbuyelo wa:

- ntsandzeko wo rhumela ntlheriso;
- ntlulo ku suka eka ntlheriso;
- xitatemente xo hoxeka eka ntlheriso;
- loko ku ve a ku laveki ntlheriso, ntsandzeko wo hakela ntsengo lowu lulameke wa xibalo, kumbe
- lulamiselo ra mpapalato leri nga pfumeleriwangiki

[2] Nxupulo wa nkavulandzelelanawu wa mafambiselo i nxupulo wa ku fika eka R16000 hi n'hweti yin'wana na yin'wana leyi xibalo xi tshamaka xi kayivela.

3. Vahakelaxibalo va nga fikelela nhlaluvu lowu tiendlekelaka hi ku tirhisa tichanele tin'wana na tin'wana ta SARS, to fana na SARS MobiApp kumbe SARS eFiling, ku xopaxopa no tiyisisa hetiseko na ndzulamo wa vuxokoxoko lebyi fikiseke eka nhlaluvu lowu tiendlekelaka;
4. Loko vahakelaxibalo va enerisiwile hi nhlaluvu lowu tiendlekelaka a va fanelangi ku endla nchumu swo engetelela naswona phurosese ya herisiwa eka nkarhi lowu.
5. Loko muhakelaxibalo a kuma leswaku ku na vuxokoxoko lebyi kayiveleke na/kumbe lebyi nga lulamangiki, mayelana na malinghena kumbe tihakelo, leswi nga va ka swi khumbile mbuyelo, swi fanele ku tivisiwa SARS eka 40 wa masiku ma bindzu ma xitiviso xa nhlelelo lowu tiendlekelaka hi ku rhumela ntlheriso wa xibalo eka SARS.
6. Nkambelo wa nxungeto:
 - a. Eka mihlaluvu hinkwayo leyi tiendlekelaka leyi humesiweke, SARS yi endlile nkambelo wa nxungeto lowu faneleke naswona handlekaloko muhakelaxibalo o rhumela ntlheriso, ku hava phurosese ya ntiyisiso, oditi kumbe ku tlherisela endhaku leyi nga ta sunguriwa hi SARS. Eka swiyimo swo hlawuleka, tibangi ti nga koweta mixungeto eka SARS, leswi ku nga ta burisaniwa hi swona na muhakelaxibalo.
 - b. Eka mitlheriso hinkwayo leyi rhumeriweke hi vahakelaxibalo, phurosese ya ntolovelo ya nkambelo wa nxungeto yi ta tirhisiwa. Leswi swi nga sungula ntiyisiso, laha SARS yi nga ta kombela vahakelaxibalo ku rhumela matsalwa mo seketela ku tiyisisa vuxokoxoko lebyi tivisiweke eka ntlheriso wa xibalo.
7. Mihlaluvu leyi pfuxetiweke eka mitlheriso leyi rhumeriweke:

Laha vahakelaxibalo va rhumeleke ntlheriso, va kombisa leswaku a va pfumelelani na nhlaluvu lowu tiendlekelaka wa SARS, SARS yi ta phurosese ntlheriso no humesa nhlaluvu lowu pfuxetiweke, leswi nga fikelerisaka eka xiboho xa swa timali xo hambana xik. vuyiselo wa mali lowu hungutiweke, vuyiselo wa mali lowu engeteriweke kumbe hakelo leyi kolotiwaka SARS.

8. Mikaneto na tiaphili:

Loko u nga pfumelelani na nhlaluvu lowu pfuxetiweke, muhakelaxibalo a nga sungula nkaneto, hi ku tirhisa phurosese ya ntolovelo ya nkaneto ya SARS.

- B. Vahakelaxibalo lava nga ri ki va nkarhinyana:

Vahakelaxibalo lava nga ri ki va nkarhinyana lava nga kumangiki nhlaluvu lowu tiendlekelaka naswona va faneleke ku fayila ntlheriso va nga endla tano ku sukela hi ti1 Mawuwani 2022 ku fikela Nhlangua 2022.

C. Vahakelaxibalo va nkarhinyana ku katsa na tithirasiti va nga sungula ku fayila mitlheriso ku sukela hi ti1 Mawuwani ku fikela ti 23 Sunguti 2023.

Vahakelaxibalo va hlohloteriwa ku yimela imeyili na SMS no ka va nga endzeli marhavi ma SARS enkarhini wa vhiki ro sungula ra Mawuwani. Lava tsakelaka ku endzela marhavi ma SARS va tsundzuxiwa ku buka eka sisitemeya hina ya xitshembhisano ku tiyisisa ntokoto wa vukorhokeri byo hetiseka. Leswi swi nga endliwa hi ku rhumela SMS eka 47277 na rito *Booking (Space) ID number/Passport number/ Asylum Seeker number* kumbe va ya eka webusayiti ya SARS (www.sars.gov.za) tlilika eka xifaniso xa "Book an Appointment". Vativi va swa Xibalo va hlohloteriwa ku tirhisa chanele ya vona loko va buka xitshembhisano.

Vahakelaxibalo va nga tlhela va tirhisa nomboro ya SMS 47277 ku kombela nomboro ya rheferense ya xibalo, ku kumisisa loko u fanele ku rhumela ntlheriso no kuma xitatimende xa akhawunti (languta webusayiti ya SARS ku kuma vuxokoxoko byo tala).

SARS yi le ku tirheni hi matimba ku ya emahlweni yi ndlandlamuxa vukorhokeri bya yona hi ku engetela minyikelo yo hlaya ta xidijiti ku kotisa vahakelaxibalo ku endla thiransakixini na SARS handle ko endzela marhavi ma yona. Leswi swi katsa minyiko ya yona ya xidijiti ya le ka inthanete yo fana na eFiling, SARS MobiApp, vukorhokeri bya SMS lebyi vuriweke laha henhla, webusayiti ya SARS na SARS Contact Centre.

SARS yi tsundzuxa vahakelaxibalo leswaku ku ka u nga fayili ntlheriso wa xibalo i nandzu wa vugevenga, kumbe ku endla ntiviso lowu nga lulamangiki kumbe lowu nga helelangiki - hi tiyisisa leswaku SARS yi ta sindzisa mixupulo ya mitiviso leyi hlweleke ku katsa na leyi nga lulamangiki/no ka yi nga helelangi haswimbirhi.

Ku landzelela xikongomelo xa hina xa kungu xo trha na no tirhisa vakhumbeki va hina, SARS yi vi le na mimbhurisanonyingi na mihlangano yo hambanahambana, ku katsa na *Recognised Controlling*, ku kota ku tiyisisa leswaku Vativi va swa Xibalo va twisisa micinco leyi tirhisiwaka lembe leri, ku katsa na na leyi xakelanaka na mihlahluvo leyi tiendlekelaka.

SARS yi tsakela ku ndlandlamuxa ku khensa ka yona eka vathori na vanyiki va switiviwa swa vandla ra vunharhu lava fikeleleke siku ro pfala rhumelo ra ti 31 Mudyaxihi 2022. SARS yi le ku humeseni ka xitsundzuxo xa matimba eka vathori mavandla ya vunharhu lava nga landzelerisiki, leswaku nhlangano wu ta va hlongorisa tanihileswi swi pfumeleriwaka hi nawu.

Khomixinara wa SARS Edward Kieswetter u te, "Mihlahluvo leyi tiendlekelaka i ntumbuluxo lowuntshwa lowukulu lowu tumbuluxiweke ku antswisa nyiketo wa vukorhokeri eka vahakelaxibalo. Yi landzela nawu wa leswaku vukorhokeri byo antswa i bya nkoka naswona yi ta pfumelela SARS ku valanga nkoteko wo ka ku nga ri na Nguva yo Fayila, tanihileswi hi swi tivisaka xiswona.

"Hi tiyimiserile ku endla matshalatshala hinkwawo eku hlengeleteni ka mali hinkwayo ya tiko leyi kolotiwaka Mfumo no nyika vukorhokeri bya xiyimo xa le henhla. Leswi swi ta kotisa mfumo ku nyiketa vukorhokeri bya masungulo eka vanhu na mindyangu leyi khumbekeke, ku katsa na hakelo ya midende, nyiketo wa dyondzo na vukorhokeri bya nhletelo wa swa rihanyu," ku engeterile Khomixinara.

Ku kuma vuxokoxoko byo tala, u komberiwa ku tihlanganise na SARSMedia@sars.gov.za